

ספרי' — אוצר הספרים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ויגש

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כה

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

"מכון לוי יצחק"

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושש לבריאה

לעילוי נשמת

חמותו מרת גיטל ב"ר אשר ע"ה דווינסקי

נפטרה ביום ד' טבת ה'תשנ"ו

אחותו מרת חנה ב"ר יהודה ע"ה ימיני

נפטרה ביום ה' טבת ה'תשנ"ו

אמו מרת שושנה ב"ר שלום ע"ה ימיני

נפטרה בש"ק פ' ויגש, ז' טבת ה'תשס"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י

הרה"ת ר' אמיתי וזוגתו מרת פייגא שרה

ומשפחתם שיחיו ימיני

כתובתינו באינטרנט: <http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא הניקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח). שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צ"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. הפרשה וההפטרה – איחוד יהודה ויוסף

ידוע שכל הפטרה היא "מענינה של פרשה"¹. הקשר שבין הפטרת פרשתנו לבין הפרשה הוא בפשטות:

תוכנה, תחלתה, של פרשת ויגש היא, כשמה, הגשתו של יהודה ליוסף. זו אינה רק "גישה" ופגישה בין יחידים לכשלעצמם – יהודה ויוסף, אלא, כמוסבר בזהר², שעל הגשת יהודה ליוסף נאמר³, "כי הנה המלכים נועדו, דא יהודה ויוסף בגין דתרווייהו מלכים", שמהות הפגישה היא – "תקרובתא דעלמא בעלמא לאתאחדא דא בדא למהוי כולא חד .. ואתאחידו דא בדא"⁴ (= קירוב עולם בעולם לאיחודם זה בזה להיות הכל אחד .. והתאחדו זה בזה).

וזה גם תוכנה של ההפטרה⁵, העוסקת באיחוד מלכות יהודה ומלכות יוסף לעתיד לבוא: "קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה... עץ אחד וכתוב עליו ליוסף... וקרב אותם... והיו לאחדים בידך .. כה אמר אדני... ועשיתי אותם לגוי אחד... ומלך אחד יהיה לכולם... ולא יהיו עוד לשני גוים ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד".

אך יש לבאר, כיצד אומרים שהם יהיו "לאחדים" (ועשיתים לעץ אחד והיו אחד בידי⁶) – אשר בנמשל הכוונה היא שייפכו "לגוי אחד .. ומלך אחד יהיה לכולם":

הרי ה"מלך אחד" יהיה לעולם דוקא משבט יהודה, כנאמר בהמשך⁷, "ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכולם .. ודוד עבדי

נשיא להם לעולם", ואם כך, זוהי, לכאורה, אינה אחדות מושלמת, כי מלכות יוסף (אפרים) שהיתה עד אז מלכות כשלעצמה תתבטל לעולם, ואז ישנו רק עץ אחד של יהודה⁸?

לכאורה ניתן היה לומר שגם לעתיד לבוא תהיינה שתי דרגות במלוכה, כנאמר בגמרא⁹ על דוד ועל משיח – "כגון קיסר ופלאגא קיסר". ובדומה לכך יהיה לגבי מלכות יהודה ומלכות יוסף¹⁰.

אך גם זו אינה אחדות מושלמת, כי יהודה יהיה לעולם נעלה יותר ובנפרד מיוסף, ובנוסף לכך, אי אפשר לומר זאת על מלכות יוסף – מלכות עשרת השבטים, כי בכל מקום מפורש, שלעתידי לבוא תהיה המלכות של מלך המשיח בלבד, כפי שמוכן גם מדברי ההפטרה עצמה: "ומלך אחד יהיה לכולם .. ורועה אחד יהיה לכולם".

המופיע במדרשי חז"ל¹¹ אודות משיח בן יוסף¹², אין מדובר על אותה תקופה של משיח בן דוד¹³, אלא בתקופה קודמת – לפני שמתממשת בפועל מלכות משיח בן דוד.

ב. "תקרובתא דעלמא בעלמא"

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר, את

(8) ובגמ' משיח בן יוסף יהי' רק עץ אחד דיוסף – כבמפרשים עה"פ ובמדריו"ל – וראה לקמן הערה 13.

(9) סנהדרין צה, סע"ב.

(10) להעיר אשר דוד ומשיח (דלעיל בפנים) – שניהם מיהודא, אבל בראב"ד ספ"א דהל' מלכים מפרש, דבאופן

כה ה' אפשר להיות ע"פ תורה מלך מושא"ר ישראל

לעולם (אבל – דן בהלכה שבדבר ובזמנ"ו, ולא בנוגע

לפועל בימיה"מ). וראה צפע"נ עה"ת ויהי מט, ט.

(11) סוכה נב, א"ב. וז"ל בהשמות רסג, א. ח"ג רנב,

א. ובכ"מ – ראה תר"ש ויהי מט את של. שערי זהר לסוכה

שם, א ובהנסמן שם.

(12) וכבר העירו ושקו"ט באחרונים שברמב"ם לא הוזכר

כלל ע"ד משיח בן יוסף.

(13) להעיר מאברבנאל ליהוקאל שם דמפרש הפסוקים

(המובאים בההפטרה) דמתחלה ימלך משיח בן יוסף על

כל ישראל ואח"כ ימלך משיח בן דוד.

הסיפור המובא בוזהר¹⁴ לפני הביאור, כדלעיל, על משמעות הגשת יהודה ליוסף, שהיא „תקרובתא דעלמא בעלמא .. למהוי כולא חד“, וכך מסופר שם:

רבי יצחק ורבי יהודה הוו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא (= ישבו לילה אחד ועסקו בתורה), אמר רבי יצחק לרבי יהודה: הא תנינן דכד ברא קודשא בריך הוא עלמא (= הרי שנינו שכאשר ברא הקדוש-ברוך-הוא את העולם) עבד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה (= עשה עולם תחתון בדומה לעולם עליון) וכולא דא לקבל דא ואיהו יקרי' לעילא ותתא (= והכל הוא זה כנגד זה וזהו כבודו למעלה ולמטה), אמר רבי יהודה הכי הוה ודאי (=כך הוא ודאי) וברא אדם על כולא, הדא הוא דכתיב¹⁵ (=שנאמר) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי .. דאיהו קיומא דעלמא למהוי כולא בשלימו חד (= שהוא קיום העולם המביא את העולם לשלמות אחת).

אבי מורי מבאר בהערותיו על הזוהר¹⁶, כדרכו – לפי הקבלה, את הקשר שבין האמרות לבין אומריהן, שמצד בחינת רבי יצחק, גבורה¹⁷, הרי „עלמא תתאה (רק) כגוונא דעלמא עילאה“, כלומר, שיש ביניהם דמיון, אך אלה הם עולמות שונים, ובחינת רבי יהודה, חסד¹⁷, מחדשת, שהקשר שבין „עלמא תתאה“ לבין „עלמא עילאה“ לא יהא רק בהיותם דומים ומתאימים זה לזה, אלא באופן של „למהוי כולא בשלימו חד“, אחדות מוחלטת ביניהם.

אך אבי מורי אינו מבאר את הקשר שבין ענין זה לבין תוכן הפרשה, בהסתמכו על כך (כאמור פעמים רבות), שענינים פשוטים יובנו מעצמם¹⁸.

וכך בעניננו: הקשר של סיפור זה לתוכן הפרשה מובן מהמשך דברי הזוהר שם: לאחר

הסיפור¹⁹ מסביר הזוהר, כדלעיל, שמשמעות הגשת יהודה ליוסף היא הקירוב של „עלמא בעלמא“²⁰... למהוי כולא חד“, בדומה לדברי רבי יהודה שעלמא תתאה ועלמא עילאה²¹ נעשים „כולא בשלימו חד“.

ג. האחדות בעולמות דוקא על ידי התורה

לפי זה יש לומר, שהזוהר מקדים ומביא את הסיפור הנ"ל, לא רק כדי להוכיח פרט מסוים בענין ה„קירוב“ של שני העולמות השונים, אלא משום שהמשמעות של האחדות בין עלמא תתאה לבין עלמא עילאה המבוארת בסיפור זה, מסייעת להבנת הגשת יהודה ליוסף – „תקרובתא דעלמא בעלמא“²⁰.

וכך מובן גם מדוע מקדים הזוהר ומדגיש בסיפור זה, ש„רבי יצחק ורבי יהודה הוו יתבי לילא חד ולעאן באורייתא“,

שהרי, לכאורה, נדרש הסבר: מכך שמסופר על דברי התורה שאמרו, מובן מאליו שהם עסקו אז בתורה. ומדוע יש להקדים לדברי תורה אלה, ולציין שהיו במצב של „לעאן באורייתא“²²?

אלא, שבאחדות שבין „עלמא תתאה“ ובין „עלמא עילאה“ באופן של „למהוי כולא בשלימו חד“ יש חידוש מיוחד שאינו קיים באופנים אחרים של שלום ואחדות, וכדי להגיע לידי החידוש המיוחד באופן זה של שלום ואחדות, דרושה ההכנה וההקדמה של „לעאן באורייתא“: (א) הדבר קשור בתורה, (ב) דוקא באופן של „לעאן“, יגיעה בתורה, כדלהלן בסעיף ה'.

ואופן זה של אחדות מבהיר את האחדות המיוחדת הנוצרת בין יוסף ליהודה, אשר

(19) ראה ביאורו (שבהערה הקודמת) בביאור המשך דברי ר' יצחק ור' יהודה שבוהר שם (עד „ויגש אליו – תקרובתא דעלמא כולא“) – שהכל המשך אחד, ע"ש.

(20) ראה גם תו"א ריש פירשתנו (מד, א).

(21) ראה זור שם (רו, ריש ע"ב) בהמשך הדיבור, בפ' כי הגה המלכים נועדו – „תרין עלמין מתקשרין כחדא .. תרין עלמין קדישין עלמא עלאה ועלמא תתאה“.

(22) הדיוק „יתבי ליליא חד“ – נת' בלקוטי לוי"צ שם.

(14) רה, ב. וראה ביאורו (לאדהאמ"צ) שם (כה, ד ואילך) ולהצ"צ שם (ע' קמה ואילך).

(15) ישעי' מה, יב.

(16) לקוטי לוי"צ לוהר ח"א (ס"ע קצא ואילך).

(17) ראה בהנסמן בלקוטי לוי"צ שם.

(18) או שמסך על הנדפס בביאורו לאדהאמ"צ שם (ראה שם כו, ב). וראה גם ביאורו להצ"צ שם (ס"ע קמו ואילך).

„אתאחידו דא בדא“, במתאחדים באחדות מוחלטת „בשלימו“.

ד. אחדות יכולה להיות בשתי דרכים

ההסבר לכך הוא:

האחדות בין שני „עולמות“ יכולה להיות באופן כללי בשתי דרכים:

(א) על ידי אור עליון המאיר עליהם, שהוא נעלה משני עולמות, ענינים שונים.

(ב) על ידי אמצעי מקשר בין שני הענינים.

ההבדל בין שני האופנים הוא:

כאשר שני ענינים מתבטלים מפני האור שמעל שניהם, והם מתאחדים ביניהם, בדומה לשני שרים הבטלים לפני המלך, הרי האחדות אינה ממצייא אותם הנצמיות, אלא כמאמר חז"ל²³ על הפסוק²⁴ „המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו“, „מיכאל שר של מים²⁵ גבריאל שר של אש ואין מכבים זה את זה“²⁶, אחדות זו נובעת מפני שהקב"ה עושה שלום במרומיו – על ידי האור העצום של הקדוש-ברוך-הוא אין שר של מים ושר של אש חשים במציאותם, ולכן אינם בניגודים ובשוני ביניהם²⁷.

אך באופן זה של אחדות אין שלמות מוחלטת, כי האש והמים שבהם אינם מתאחדים. האש והמים לכשעצמם נשארים במציאותם, והתאחדותם נובעת רק בהתבטלות ההרגשה העצמית של כל אחד ואחד. „כשמרגישים“ את המלך, הקדוש-ברוך-הוא, אין הם מרגישים את עצמם²⁸.

האופן השני הוא, כאשר האחדות היא על ידי אמצעי המקשר ומחבר בין שני הענינים, אחדות זו נובעת מהמשותף והדומה שבין שני הענינים, על ידי ה„ממוצע“ המקשר, ובאופן זה האחדות היא דוקא מצד מהותו המסויימת של כל ענין.

אך גם אחדות זו אינה באופן ששתי המציאויות מתחברות ביניהן כפי שהן, כי החיבור אינו בין הדברים כשלעצמם, אלא כפי שהם מתקרבים זה לזה, שהעליון שרוי באופן של ירידה, והתחתון – בעליה²⁹.

כדוגמא לכך הוא החיבור בין שכל ומדות³⁰. אמנם, המדות נובעות מהשכל, אך כיון שהשכל והמדות הם שני „עולמות“ שונים, ואף הפכיים – שהרי מהותו של השכל היא קרירות ו„התיישבות“, ואילו מהותן של המדות היא חמימות והתלהבות – הרי הדרך שבה „נולדות“ המדות מן השכל היא על ידי האמצעי המחבר, שהוא המדות שבשכל, שאז מתחברים ומתאחדים השכל והמדות. אך החיבור אינו של מציאות השכל עצמו, ואף לא של מציאות המדות עצמן, אלא החיבור הוא בדרגה שבה מתמעט תוקפו של השכל, ובדרגה שהמדות הן בהתבטלות ובהתמעטות³¹.

כלומר, החיבור שבין שני ענינים, ובמיוחד בין עליון לתחתון, אינו אמיתי. אלא, אחת מן השתיים: אם האחדות היא על ידי אור עליון המביא לידי התבטלות שני הענינים, הרי אז השלום והאחדות הם בכללות הענינים ובדמיון שביניהם, אך במשמעותם היחודית המסויימת הם נשארים שונים ונפרדים³². וכאשר החיבור

(29) ראה סה"מ תש"ג ע' 130.

(30) ראה רמב"ם הל' יסודות פ"ד ה"ה. בד קודש פ"ב ואילך, ורפ"ד.

(31) להעיר משה"מ תש"ד ע' 18 ואילך.

(32) וכפשוטו הלשון בבמדב"ר שם: לא זה מויק את זה .. ולא זה מכבה את זה. וע"ז השלום במכת ברד בין אש ומים שהובא (בבמדב"ר שם. וכן בשהש"ר שם) בהמשך להג"ל (וראה גם שמו"ר פ"ב, ד), „צלוחיות של ברד מלאות אש ולא זו מכבה זו ולא זו מכבה זו .. כיון שראו מלחמתו של מו"מ הקב"ה .. עשו שלום ביניהם ועשו מלחמת הקב"ה במצרים“ (הל' בשהש"ר שם). אבל כ"א פעל כפי תכונתו, הברד (מים) פעולתו, והאש פעולתו. וראה שמו"ר שם: מהו מתלקחת מת לקחת לאחר שמכחו הברד לוקחו האש ושורפו (וראה הפ"י והלשונות בבמדב"ר

(23) במדב"ר פ"ב, ת. וש"נ. אגה"ק סי"ב.

(24) איוב כה, ב.

(25) כ"ה באגה"ק שם. בבמדב"ר שם: מיכאל והוא שלג. ועד"ז הוא בשהש"ר פ"ג, יא: מיכאל שר של שלג. ובתנחומא פרשתנו ו: מיכאל מן המים.

(26) בבמדב"ר: לא זה מויק את זה ולא זה מויק את זה (ועד"ז בתנחומא פרשתנו שם). והלשון „מכבין“ הוא בבמדב"ר שם לגבי השלום במלאך עצמו. אבל בשהש"ר שם „ולא זה מכבה זה ולא זה מויק זה“ (וראה בהמשך שם בנוגע לכמה עניני שלום: ולא זה מכבה זה).

(27) ראה אגה"ק שם. לקו"ת אמור לה, א. ובכ"מ.

(28) ראה סה"מ פר"ת ע' רכו. ושם „רק שאינן כמצייאותן ומותן כו“.

לעילוי נשמת

הרה"ח הת' אי"א רב פעלים ובעל מרץ

מטובי מקושרי רבותינו נשיאינו והולכי בדרכיהם,

דרך הקודש יקרא לה

ומשלוחי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיל"ו

לארצנו הקדושה ת"ו

הרב ר' מנחם מענדל

בהרה"ח ר' מנחם מענדל ומרת מארייאשא באדאנע ע"ה

פ ו ט ע ר פ א ס

נפטר ד' תמוז ה'תשנ"ה

וזוגתו מרת לאה ע"ה

בת ר' בנציון ומרת שרה הי"ד

נפטרה ה' כסלו ה'תשס"ג

ת נ צ ב " ה

נדפס ע"י צאצאיהם שיחיו

(שבדורנו), „כמוך כפרעה“³¹, (פרעה דקדושה) ד„אתפריעו ואתגליין מיני כל נהורין“³².

(משיחות ש"פ ויגש, ד' טבת תשנ"ב)

3) פרשתנו מד, יח.

4) זח"א רי, א.

כפי שדיברו ועוררו לאחרונה כמה פעמים, שע"פ הודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, כבר סיימו את כל ההכנות לגאולה, וכעת צריכים רק להמשיך את הגאולה בפועל כגשמיות וחומריות העולם (חומריות שנשתנה לגשמיות) בגלוי לעיני בשר.

...היום צריך רק לפקוח את העינים, ואז יהי נראה איך שהעולם כולו דורש שכל יהודי יימצא במעמד ומצב של גאולה האמיתית והשלימה.

ויש לומר, שזה גופא הוא הטעם לזה שרואים כיום איך שבנ"י יכולים לעמוד בעיני היהודים בכל התוקף והבעלות (בעל הבתישקייט) גם על אומות העולם, ואין הדבר תלוי אלא ברצונם, כי היות, שעומדים תיכף לגאולה, שבה יתגלה בפועל איך "ודוד עבדי נשיא להם לעולם"³³, "וידעו הגוים כי אני ה'"³⁴ – לכן זה משתקף בפועל במצב של דורנו, כהכנה המולכיה מיד לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ולחוסוף, שזה מרומז גם ב"ויגש אליו יהודה", שיחד עם הסיוע של תוקף העבודה של יוסף שבדורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, יש גם ה"ויגש אליו יהודה", משיח שיבוא בקרוב ממש, "ודוד עבדי נשיא להם לעולם", שבא בסיוע ונתינת כוח מיוסף (שבדורנו), "כמוך כפרעה", (פרעה דקדושה) ד"אתפריעו ואתגליין מיני כל נהורין".

על ידי הכנה והקדמה של „לעאן באורייתא“³⁶:

כיון שהתורה היא אמת³⁷, הרי היא המבריך מן הקצה אל הקצה, היא מקשרת בין הקצה העליון ביותר ועד הקצה התחתון ביותר, ואז מתגלית האמת של כל דרגה ודרגה, אשר המציאות האמיתית של כל עולם היא האלקות – אין עוד מלבדו³⁸, וזוהי מהותו של כל עולם, ושל כל נברא ויצור מסויים, להכיר באלקות³⁹ כמהותו של כל עולם, ולגלות שאין עוד מלבדו.

אך כדי שהאמת שבתורה תורגש בעולם, בעלמא עילאה ובעלמא תתאה, יש צורך בעבודתו של⁴⁰ „אדם עליה בראתי“⁴¹ – תכלית זו מתבצעת על ידי ישראל.

ולכן מקדים הזוהר ואומר „הווי יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא“, כי דוקא על ידי יגיעה בתורה – „ולעאן“ – על ידי ההתבטלות לתורה, נעשים לכלי שבאמצעותו מתגלית בחינת האמת שבתורה⁴², ומביאים לידי „למהוי כולא בשלימו חד“, אחדות עלמא תתאה עם עלמא עילאה כפי שהם⁴¹, כי ניכרת המציאות האמיתית של כל עולם, כדלעיל.

הוא על ידי „ממוצע“ המחבר את המשמעות המסוימת של כל אחד, הרי אין זה בדרגתם האמיתית, אלא העליון כבר „אינו“ עליון, והתחתון כבר „אינו“ תחתון³³.

כדי שתהיה אחדות אמיתית, שהדרגה המסוימת כפי שהיא תתאחד עם הדרגה האחרת כפי שהיא – העליון בדרגתו האמיתית בהיותו עליון, והתחתון בהיותו תחתון – יש צורך בגילוי ענין האמת³⁴, שמדת האמת היא המבריך מן הקצה אל הקצה³⁵, והמקשרת בין הפכים.

ה. האמת שבתורה מאחדת את העולמות

ועל כך מוסבר כאן בזהר:

יש „עלמא תתאה“ ו„עלמא עילאה“ כפי שהם מצד הבריאה, „כד ברא קודשא-ברין“ הוא עלמא עבד עלמא תתאה כגונא דעלמא עילאה, שלפי זה הם רק „כגונא“ – דומים, „וכולא דא לקבל דא“, כך שעלמא תתאה הוא כלי²⁰ המקבל מעלמא עילאה. אך החיבור ביניהם באופן של „למהוי כולא בשלימו חד“ הוא

ושהש"ר שם). ולהעיר מדעת ר"ז (בבמדב"ר וכן בשהש"ר) שם: אם וברד פתוכים זה בזה .. כהדא שאשיא כו'. וראה יפ"ת לשמו"ר שם (ובשאר מפרשי המדרש במקומות הנ"ל), בהג"י ובפ"י הלשונות והדיעות במדרשים הנ"ל. פרש"י וראה ט, כד ובשפ"ח שם. ואכ"מ. וראה הערה הבאה.

33) להעיר מ'ב' האופנים בהתכללות הכחות (ד"ה לסרבה המשרה ש"ת (סה"מ קונטרסים ח"ב תלד, א ואילך). ובכ"מ. וראה בד קודש שם): א) כמו שהם בעצם הנפש שהם באחדות גמורה שהתכללות הוא לא מצד עצמם ולא בהם כ"א מצד מקורם (וגם כחות הפכים דמוחין ומדות עד"מ יכול להיות שניהם בהתגלות „כמו שבעת שמחה שמתגלים כחות עצמי" יכול להיות בתוקף התפעלות המדות ובתוקף התגלות המוחין). אבל אין כלולים זה עם זה. ב) אופן התכללות שהן כלולות וע"ז, והתכללות זו שייכת רק בהתפשטות הכחות שהם בבחי' חלשות. ע"ש.

34) במאמרי אדה"ו – פרשיות ח"ב (ע' תרמח) ועד"ו בכ"מ (וראה גם אגה"ק שם) מבואר דגם ענין הנ"ל דעושה שלום במרומיו הוא מצד קו האמצעי. אבל לכא' זהו מצד הענין שבקו האמצעי שמקבל הארה ממקום שהוא למעלה מחו"ג. ע"ש. ולא מצד ענין האמת שמבריח מן הקצה אל הקצה.

35) להעיר מבד קודש שם.

36) ע"ד דפדה בשלום מקרב – הוא ע"י תורה דוקא (ולא תפלה) – ראה דרושים ד"ה פדה בשלום (תרנ"ט ע' קסב ואילך). תש"ד (ס"ט ואילך). ועוד.

37) ראה בארוכה עד"ו (וע"ד הממוצע דתורה) – סה"מ תרנ"ט ס"ע עט ואילך. המשך תער"ב ח"ב פרק סס"ב (וראה שם פרק ססד). וראה גם המשך תרס"ז ע' שפו ואילך (וראה גם שם ע' קד ואילך). ובכ"מ.

38) ואתחנן ד, לה.

39) ראה לקו"ש ח"ז ע' 19 ובהערה 55 שם.

40) כי זה שתורה הוא ממוצע המחבר „ב' המהותים יחד וממילא ההתחברות הוא בעצם מהותם ממש" (ל' המשך תרס"ז שם ריש ע' שפו) הוא כפי שתורה הוא ממוצע בין אוא"ס לנש"י. אבל הממוצע דתורה בין אוא"ס לעולמות הרי"ו באופן דממוצע המפסיק (סה"מ ש"ת ע' 17. ועוד). ורק ע"י עבודת ישראל „ולעאן באורייתא“ הרי הם פועלים החיבור בעולמות ע"ד שהוא בנש"י.

41) ראה ביאה"ז שם (כה, ד ואילך).

42) וכידוע בפירוש הזוהר (ח"א קל, ב), יעשה למחכה לו (ישע"י סד, ג) .. אינון דדחקין למלה דחכמתא ודייקין לה כו" – ראה בארוכה המשך תרס"ז ד"ה ואברהם וקן דו"ה ויתן לך. וראה גם שם ע' תכב ואילך, דמה שנקבע הלכה כב"ה שנוחין ועלובין היו (עירובין יג, ב) – כי הלכה היא בחי' „אמת לאמיתו“ שבתורה (ע"ש. ובלקו"ש חכ"א ע' 115. וש"נ).

1. יוסף ויהודה – תלמוד ומעשה

לפי כל האמור לעיל מובנת גם המשמעות של הגשת יהודה ליוסף – „תקרובתא דעלמא בעלמא לאתאחדא דא בדא למהוי כולא חד”. כדי להבין זאת יש להקדים:

ידוע⁴³ ההבדל בין יוסף ליהודה בעבודת ה', שמהותו של יוסף היא תלמוד, ומהותו של יהודה – מעשה. לפיכך, בזמן הזה נעלה יוסף מיהודה, ומשום כך „ויגש אליו יהודה” – הגשת יהודה אל יוסף, כפי שאכן נפסקת המסקנה⁴⁴ בגמרא, ש„תלמוד גדול”. אך לעתיד לבוא היא יהודה נעלה מיוסף – „ועבדי דוד מלך עליהם” – כי לעתיד לבוא תתגלה מעלת המעשה, ויהיה „מעשה גדול”.

ולכאורה, יש להסביר:

בגמרא נאמר, שהטעם לכך ש„תלמוד גדול” הוא משום ש„תלמוד מביא לידי מעשה”, וממילא „נמצאו שניהם בידו”⁴⁵: ישנן שתי המעלות, הן של תלמוד והן של מעשה⁴⁶. מכך מובן לגבי העתיד לבוא, שהאמירה ש„מעשה גדול” משמעותה, שהוא יהא גדול לא רק מן התלמוד בפני עצמו, אלא אף מן התלמוד הכולל את מעלת המעשה – „שניהם בידו”, ודרוש הסבר, כיצד ייתכן לומר, שה„מעשה” יהיה נעלה יותר מ„שניהם בידו”?

הכרחי אפוא לומר, שלעתיד לבוא יהיה ה„מעשה גדול”, משום שאו יכול לתוכן המעשה את שתי המעלות, של המעשה ושל התלמוד.

ויותר מכך: כשם שבתקופתנו „תלמוד מביא לידי מעשה”, כך לעתיד לבוא היא להיפך, שעל ידי ה„מעשה” יגיעו למעלת התלמוד^{46*}.

43 אה"ת ריש פרשתנו. שם (כ"ך ה) תקפה, א. ענין הגשת יהודה ליוסף תרכ"ט. ד"ה ועבדי דוד (הא' והב') תרצ"ט (תש"ח). ועוד. וראה תו"א ותו"ח ריש פרשתנו עד"ו – בענין שמים וארץ.

44 קידושין מ, ב.

45 פרש"י קידושין שם ד"ה שהתלמוד.

46 ראה אה"ת ד"ה ועבדי שבערה 43. המשך תרס"ז ע' תקכת ואילך.

46* עיין גם אה"ת סידור ע' רכו.

2. ההלכה – ידועה בלי לימוד

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

בתחלה, יש להקדים ולציין את התמיהה – כיצד יידעו את המעשה אשר יעשון לפני שילמדו, „תלמוד”?

ויש לומר: לעתיד לבוא ימומש הייעוד „ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ”⁴⁷, וממילא „אעביר” את האפשרות של „יצרו אנסו”⁴⁸, ויהיה מצב של „ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר... כי פי ה' דיבר”⁴⁹, ועד כדי כך שהתאנה תזעק שלא יעשו בה מלאכה, ולא ילקטו אותה בשבת⁵⁰. ואם כך, לא יהיה צורך בלימוד הלכות שבת כדי למנוע מעשה כזה, כשם שילד פעוט אינו מכניס ידו אל תוך האש⁵¹, וכשם שהבהמה⁵¹ אינה קופצת אל תוך האש⁵².

3. התבטלות חיצונית,

או מעצם הנפש

בתורת החסידות מוסבר⁵³, שהטעם של הסובר ש„מעשה גדול” אינו משום מעשה המצוות כשלעצמו, אלא משום ש„מעשה” הוא מלשון „מעשין על הצדקה”⁵⁴, ענין הכפיה. מעשה המצוות הוא לאמיתו של דבר משום

47 זכרי' ג, ב.

48 ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

49 ישע"י מ, ה.

50 מדרש תהלים (ש"ט) עג בסוף. יל"ש ירמ"ל רמו שטו בסופו. ולהעיר מתענית יא, א. הגיגה טו, א. – ולהעיר מאה"ת ואתחנן ע' רעו.

51 ועפ"ז מובן דיוק הדוגמאות שבאגה"ק סכ"ז (קמג), סע"א. ע' 290). – ובמדרש תהלים ויל"ש שם ממשך: בעולם הזה אדם הולך לשמש עם אשתו והיא נדה אין מי מעכב בידו אבל לעתיד לבוא אם רצה לעשות האבן וועקת ואומרת ממקום מושבה נדה היא.

52 שלכן פסור השומר באם נשתתית ועשתה כן (עיין טור וסמ"ע חו"מ ר"ס שפג וש"ע שם סו"ס תיה לגבי מויק בהמה. וראה גם ב"ק נד, ב), רמב"ם הל' נקי ממון (פי"ב הט"ז) – מהשיעור דמוצש"ק פ' ויגש (א' ויחז) תשמ"ה, שו"ע חו"מ (ס' תי' ס"ט) – לגבי בור).

53 ראה אמרי בינה שער הק"ש פצ"ב. ד"ה ושנתם במאמרי אדה"ו – תקס"ז (ע' דש ואילך) ואה"ת ואתחנן (ס"ע רלט ואילך). תרס"ז שם. ד"ה ועבדי דוד שבערה 43. ועוד.

54 ראה ב"י לטיו"ד סרמ"ח.

2. נ.ו.

ווי גערעדט און מעורר געווען כמה פעמים לאחרונה – אָז לויט דער הודעה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, האָט מען שוין פֿאַרענדיקט אַלע הכנות צו דער גאולה, און איצטער דאַרף מען נאָר ממשיך זיין די גאולה בפועל אין גשמיות וחומריות העולם (חומריות וואָס ווערט איבערגעמאַכט אויף גשמיות), בגלוי לעיני בשר.

. . . היינט דאַרף מען נאָר אויפּעפּענען די אויגן, וועט מען זען

ווי די גאַנצע וועלט מאַנט אָז יעדער איד זאָל שוין שטיין אין דעם מעמד ומצב פון גאולה האמיתית והשלימה.

ויש לומר, אָז דאָס גופא איז דער טעם פֿאַרוואָס מ'זעט היינט ווי אידן קענען שטיין בעניני היהודים מיטן גאַנצן תוקף און בעה"ב"שקייט אויך אויף אוה"ע – ואין הדבר תלוי אלא ברצונם – וואָרום היות, אָז מ'שטייט גלייך פֿאַר דער גאולה, ווען עס וועט נתגלה ווערן בפועל ווי „ודוד עבדי נשיא להם לעולם”, „וידעו הגוים כי אני ה'” – דעריבער שפיגלט זיך עס אָפּ בפועל אין דעם מצב פון אונזער דור, אַלס הכנה וואָס פֿירט גלייך אַריין צו דער גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ולהוסיף, אָז דאָס איז אויך מרומז אין „ויגש אליו יהודה”, אָז צוזאַמען מיט דעם סיוע פון דער תוקף העבודה פון יוסף שבדורנו – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, האָט מען אויך דעם „ויגש אליו יהודה”, משיח שיבוא בקרוב ממש, „ודוד עבדי נשיא להם לעולם”, וועלכער קומט בסיוע ונתינת כח פון יוסף

(1 יחזקאל לו, כה.

(2 שם, כח.

המזמור: „ברוך ה' לעולם אמן ואמן“, „ראה . . ביאת המשיח, על כן נתן תודות לשם“.

* * *

מהענינים העיקריים דגאולה האמיתית והשלימה – בנין ביהמ"ק השלישי (למעלה מהמשכן, מבית ראשון ומבית שני), „מקדשי אדני כוננו ידיך“ . . יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז ב„מעשינו ועבודתינו“ בענינים שהם מעין ודוגמא והכנה לבניית בית המקדש השלישי – ע"י בנין בתים חדשים (והוספה וחיזוק הבתים הקיימים כבר) בתים בכל ג' הקוין דתורה תפלה וגמ"ח.

(משיחות ש"פ ויגש, ה' טבת תנש"א)

קבלת עול מלכותו יתברך, משום הכפיה וההתבטלות כלפי רצון העליון. ולכן „מעשה גדול“ – משום שהשורש של ההתבטלות והכפיה, שזוהי משמעות מעשה המצוות, הוא בעצם הנפש, הנעלה מן השכל, מן התלמוד.

וזהו ההבדל בין תקופתנו לבין לעתיד לבוא: ההתבטלות⁵⁵ שבזמן הזה היא בבחינת יראה תתאה, התבטלות חיצונית, הקשורה לכח הנמוך ביותר, יראה וקבלת עול. ולכן בזמן הזה תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה, כי הדרגה של כפיה ומעשה נובעת מן התורה, החכמה, לפי סדר ההשתלשלות של כוחות הנפש – שכל, מדות, ואחר כך מחשבה דיבור ומעשה.

אך לעתיד לבוא תתגלה ההתבטלות שבמעשה, התבטלות מצד עצם הנפש, ומשום כך „מעשה גדול“. וכיון שעצם הנפש הוא השורש של כל כוחות הנפש, לפיכך, כאשר מתגלה עצם הנפש, על ידי מעשה, מתגלים ממילא כל כוחות הנפש, כפי שהם מצד שורשם, עצם הנפש⁵⁶.

יוצא מכך, שב„מעשה גדול“ שלעתיד לבוא יש בנוסף למעלת המעשה, גם מעלת התלמוד, ויותר מכך – התלמוד כפי שהוא קשור לעצם הנפש.

ט. מלכות יהודה לעתיד לבוא – אחדות

לפי זה יובנו שני הניגודים שיהיו במלכות יהודה לעתיד לבוא – מצד אחד „ועבדי דוד מלך עליהם“, אך מצד שני הדבר אינו באופן ש„יוסף“ מתבטל, אלא שיש אחדות בין יוסף ליהודה – „ועשיתים לעץ אחד והיו ארז ביד“.

הטעם לכך ש„ועבדי דוד מלך עליהם“ הוא,

(55) ראה תו"א פרשתנו מד, א. תו"ח פרשתנו פי"א. אה"ת לשה"ש עה"פ קורות בתינו. – ולהעיר שבתו"ח ואה"ת מפרט שתי דרגות בביהמ"ק – דלעת"ל דשלמה שהוא (רק) בדוגמא דלעת"ל. ואכ"מ.

(56) ראה עדין קונטרס ענינה של תורת החסידות (ס"ה ואילך) לגבי יחידה שבנפש (יחידה שבתורה, דלהיותה „עצמי“ נמצאת בכל דבר. ע"ש).

משום שדוקא ה„מעשה“, שמשמעותו התבטלות וכפיה, קשור לדרגת עצם הנפש, שנעלית מכל הכוחות.

אך מעצם עובדה זו מתגלית בכל כוח בפני עצמו מהותו האמיתית, כפי שהיא בעצם המציאות, וההתבטלות שבכוח זה מצד עצם הנפש, שהשכל והלימוד אינם ענין בפני עצמם, שכל כפי שהוא שכל כשלעצמו⁵⁷, אלא כפי שהוא חלק מן העצם ממש⁵⁸,

ומשום כך נוצרת דוקא אז האחדות האמיתית, „ועשיתים לעץ אחד והיו אחד בידי“, כפי שיוסבר:

כאשר „תלמוד מביא לידי מעשה“, הרי למרות שעל ידי כך „נמצאו שניהם בידו“, בכל זאת הם נשארים שני ענינים נפרדים. וכיון ש„תלמוד מביא לידי מעשה“, לכן „תלמוד גדול“ באופן שהוא מעל למעשה.

אך כאשר על ידי המעשה מתגלית ההתבטלות שמצד עצם הנפש, וכך מתגלית האמת שבכל כוחות הנפש בפני עצמם – אז נעשית אחדות, „בשלימו חד“ בין כל הכוחות⁵⁹.

ומכך לומדים על מלכות דוד לעתיד לבוא, שהיא לא תהיה באופן⁶⁰ שמלכות יהודה גוברת

(57) ראה לקו"ש ח"ח ע' 5 – אופן הג' בגילוי נקודת היהדות, נעשה כל מציאותו עד שהשכל מצ"ע מחייב ומבין בהתאם עם נקודת היהדות.

(58) ראה תו"ח שם פי"ב לגבי יתרון מעלת ביהמ"ק (בח' יהודה) לגבי משכן (בח' יוסף), שלכן נעשה עיקר הבית מאבנים ועפר שהם בח' דומם: והוא טעם ענין עלי' בח' הדומם לעץ* דלע"ל בבה"מ המעויבה שע"ג הקירות וגם הדפנות שהן כמו אהו"י שנוגדים מן השכל גם הם יה' מאבנים ועפר שהוא בח' הביטול אמיתי בח"ע דוקא שגם התפעלות אה"י בתענוגים שנק' יש מורגש גם הם יהיו בבחי' הביטול דח"ע ויר"ע.

(59) ומה שמעשה גדול הוא לפי שמעשה (הביטול שמצד עצם הנפש) הוא הסיבה לגילוי מעלה זו בתלמוד.

(60) בתנחומא פרשתנו שם מפרש בנוגע ל„את יהודה שלח לפניו“ (פרשתנו מו, כח) שהוא ע"ד עושה שלום במדומיו – מיכאל וגבריאל. – ואולי י"ל שהוא הפי' ע"פ פשוטם של דברים „יהודה ויוסף, זה ארי זה שור אתמול מתנגחין זה עם זה ועכשיו הוא משלחו אצלו“ (ל' התנחומא שם). אבל ע"פ פנימיות התורה בוהר כו' (וההסברה

(* כ"ה בתו"ח שם. וי"ל שהוא ע"ד ויגש אליו יהודה וצ"ע. ואולי צ"ל „על העץ“ – ובכמה נתיי דהמאמר הלשון: הדומם לע"ל.

הוספה

בשורת הגאולה

י.

מהטעמים לכך שהמעמד ומצב ד, ויחי יעקב בארץ מצרים"י (שגם בזמן הגלות נעשה יהודי בעה"ב על העולם, „אדוני הארץ", ולכן מקבל עזר וסיוע ממלכות המדינה באופן ש„טוב כל ארץ מצרים לכם הוא"י) מודגש ביותר בדורנו זה:

כיון שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, מודגשת בו ההכנה להפיכת הגלות ע"י „טעימה" מעין זה בזמן הגלות – שבסמיכות לסוף הגלות נעשה מעמד ומצב ד, ויחי יעקב בארץ מצרים, והולך וניתוסף ככל שמתקרבים יותר להפיכת הגלות בגאולה האמיתית והשלימה.

. . . ובמיוחד בשנת „גסים" (תש"נ) ושנת „נפלאות אראנו" (נ"א) – כפי שראינו במוחש הנסים והנפלאות בתקופה האחרונה, כולל ובמיוחד בנוגע להיחס דמלכות המדינה ההיא (מעצמת-על") לאפשר ולעזור ולסייע לבנ"י להיות במעמד ומצב של הרחבה, לצאת מן המיצר אל המרחב, באופן שגם בארץ מצרים (ברגעי הגלות האחרונים) יהי אצלם מעמד ומצב ד, ויחי יעקב,

וכל זה – מפני שעומדים בסמיכות ממש להגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובלשונו של דוד מלכא משיחא, „נעים זמירות ישראל", במזמור פ"ט: „כרתי ברית לבחירי נשבעתי לדוד עבדי", „מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו", ועד לסיום וחותם

- (1) ויחי מז, כח.
- (2) מקץ מב, ל. לג.
- (3) ויגש מה, כ.
- (4) פסוק ד.
- (5) פסוק כא.

ונעלית על מלכות יוסף, אלא שהיא גם⁶¹ מלכות ישראל.

ולכך מגיעים על ידי „ועבדי דוד מלך עליהם .. ודוד עבדי נשיא להם לעולם": מלכותו אינה בדרך של התנשאות ורוממות, אלא דוקא באופן של התבטלות כ„דוד אביו", אשר היה בשיא ההתבטלות והענוה⁶².

כפי שנרמז הדבר גם בדברי הרמב"ם⁶³ – „ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו". כלומר, לא זו בלבד שיעסקו במצוות מתוך התבטלות כדוד אביו, אלא גם לימוד התורה שלו יהא מתוך יגיעה והתבטלות⁶⁴ – וזאת בדומה לאיחוד של שתי המעלות יחד – תלמוד (יוסף) ומעשה (יהודה).

(משיחת ומאמר ש"פ ויגש תשל"ב: מאמרי ד"ה ועבדי דוד תשמ"ב)

פא. וראה מצה זו – תר"מ פל"ג*.
(63) הל' מלכים ספי"א.
(64) ראה גם המשך תרס"ז ס"ע תקלה ואילך.

(* ובמ"א איתא בהמשך לזה שהבעש"ט הי' רגיל לומר בתפלתו אוף (קוף) – ראה מ"כ ב"ק מ"ח אדמו"ר „התניס" ח"ב ע' 150. אגרות קודש ח"ב ע' שסג). בית רבי ח"א פט"ז – ושזוהי דרגת הביטול דלמטה מ„תולעת". בהיותו בע"ח דומה לאדם.

בחסידות כפי' ויגש אליו יהודה) הרי זה באופן „לאתאחדא דא ברא למהוי כלא חד".

(61) ראה המשך תרס"ז ס"ע תקלד בהמשך להביאור דלעת"ל יהי' יהודה למעלה מיוסף וכמ"ש ודוד עבדי נשיא להם, שיתגלה שרש ומקור האמיתי דבחי' מלכות, מסיים „אלא שהגילוי יהי' לעתיד ג"כ ע"י יוסף בחי' נשמות דמ"ה אבל זהו שיתגלה ע"י בחי' אמיתית ההמשכה ממשיכים נשמות דב"ן בעבודתם".

(62) „שויתי ודוממתי" – מגוירת „דומם" (תהלים קלא, ב. ובראב"ע שם). וראה גם רמב"ם סוף הל' לולב. – וצע"ק ממשנת בחילוקי הביטול דמשה (מה), אברהם (עפר ואפר), דוד (תולעת) – ראה אוד"ת (יהל אור) לתהלים ע'

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו זרבינו

מלך המשיח

☞ ☞ ☞

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא'

☞ ☞ ☞

יחי אדוננו מורנו זרבינו מלך המשיח
לעולם ועד